

ON.II.0046/198/2010

**Uchwała Nr XL/198/2010
Rady Powiatu w Ostrołęce
z dnia 4 marca 2010 roku**

w sprawie przyjęcia do realizacji „ Programu budowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Ostrołęckim na lata 2010 - 2013”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3, 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.) oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) –*uchwala się, co następuje:*

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji „ Program budowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Ostrołęckim na lata 2010 – 2013”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Określone w programie potrzeby będą realizowane w miarę możliwości finansowych samorządu powiatowego oraz środków pozyskiwanych z zewnątrz na realizację zadań.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Załącznik
do Uchwały Nr XL/198/2010
Rady Powiatu w Ostrołęce
z dnia 4 marca 2010r.

**PROGRAM
BUDOWANIA SYSTEMU
OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
W POWIECIE OSTROŁĘCKIM
NA LATA 2010 – 2013**

OSTROŁĘKA 2010

Spis treści:

I.	Wstęp.....	2
II.	Charakterystyka sytuacji rodzin w powiecie ostrołęckim.....	3
III.	Cele programu.....	4
IV.	Sposób osiągnięcia założonych celów.....	5
V.	Projektowane źródła finansowania.....	9
VI.	Zakładane rezultaty realizacji programu.....	9

I. Wstęp

Rodzina jest pierwszym, najważniejszym środowiskiem w życiu dziecka. Dlatego bardzo ważne jest, aby relacje pomiędzy członkami rodziny były ciepłe i dawały poczucie bezpieczeństwa, tak potrzebnego w rozwoju małych dzieci. Niestety wiele rodzin nie funkcjonuje prawidłowo. Wiąże się to z: ubóstwem, bezrobociem, alkoholizmem, przemocą, bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych czy też niepełnosprawnością. Takie warunki życia uniemożliwiają prawidłowy rozwój dziecka i nawiązywanie pozytywnych, opartych na zaufaniu relacji z otoczeniem. Stąd też podstawą do rozwiązywania problemów społecznych powinno być wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków.

Formy pomocy winny nie tylko wspierać doraźnie, ale przede wszystkim motywować do samodzielnego poszukiwania sposobu wyjścia z trudnej sytuacji i nabycia umiejętności prawidłowego funkcjonowania rodziny. Bierne wsparcie rodzin, poprzez świadczenia pieniężne, nie jest motywujące do zmiany niekorzystnego statusu rodzin najuboższych w społeczeństwie, dlatego konieczne jest prężne wspieranie tych rodzin poprzez poradnictwo specjalistyczne, stałą pracę socjalną.

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie dziecka w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystywane przed formami całodobowymi. Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez:

1. wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach;
2. wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych;
3. poprawę bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
4. poprawę jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi;
5. zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury.

W przypadku nieskuteczności powyższych działań, pomoc winna polegać na zapewnieniu godnych warunków życia i rozwoju dzieciom poprzez organizację rodzinnej formy zastępczej.

II. Charakterystyka sytuacji rodzin w powiecie ostrołęckim

W skład powiatu ostrołęckiego wchodzi 11 gmin, w których zamieszkuje ponad 86 tys. osób. Jak wynika z danych ośrodków pomocy społecznej, uzyskanych do opracowania „Strategii rozwiązywania problemów z zakresu pomocy społecznej na lata 2007 – 2013”, przyjętej uchwałą Nr XIV/67/2007 Rady Powiatu w Ostrołęce z dnia 21 grudnia 2007r., w powiecie ostrołęckim ze świadczeń pomocy społecznej korzysta ok. 4400 rodzin, w tym ponad 3 tys. rodzin, w których wychowują się dzieci do 18 roku życia. W rodzinach objętych pomocą społeczną mamy do czynienia z nagromadzeniem się wielu problemów społecznych: bezrobocie, alkoholizm, zachowania przestępcze, niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, zaburzenia psychiczne, a ostatnio rozpad rodziny spowodowany wyjazdem za granicę w poszukiwaniu pracy.

W roku ubiegłym z usług Poradni Rodzinnej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie skorzystało 407 osób, 15 rodzin objętych było długofalową pomocą. Pomimo wspólnych działań PCPR, ośrodków pomocy społecznej i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny nadal zachodzi potrzeba zapewnienia opieki i wychowania dzieciom poza rodziną biologiczną.

Na terenie powiatu ostrołęckiego w roku 2009 funkcjonowało 60 rodzin zastępczych, w których przebywało 120 dzieci. 11 rodzin, to rodziny niespokrewnione (w tym 6 rodzin zawodowych wielodzietnych, 1 rodzina o charakterze pogotowia). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie sukcesywnie zabiega o pozyskanie kandydatów do pełnienia powyższej roli.

Powiat posiada dwa rodzinne domy dziecka, w których przebywa łącznie 13 dzieci. W ciągu 2009r. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 18 dzieci. W roku 2009 w rodzinach zastępczych umieszczono 26 dzieci. Dzięki pracy socjalnej z rodzinami biologicznymi, 2 dzieci powróciło do środowisk naturalnych z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W roku 2009 na terenie powiatu przez ośrodki pomocy społecznej realizowane były programy wspierające funkcjonowanie rodziny w ramach projektu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, ze środków EFS. W ramach powyższego Programu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie objęło projektem 22 wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo –

wychowawczych, udzielając różnorodnej pomocy w start w dorosłe życie. W 2009r. procesem usamodzielnienia objętych było 38 wychowanków.

Ogromnego wsparcia wymagają rodziny wychowujące niepełnosprawne dzieci. Oprócz stałej specjalistycznej pomocy medycznej, wymagają wsparcia psychologicznego, prawnego, informowania o prawach i uprawnieniach, pracy socjalnej. W ramach projektu POKL, ze środków EFS w roku 2009 również objęto pomocą 26 osób niepełnosprawnych, co zapewne poprawiło funkcjonowanie tych osób w rodzinie.

W ramach współpracy z OPS i organizacjami pozarządowymi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 9 lat jest koordynatorem świątecznej akcji „Mikołaj dla ubogich” i przygotowuje dla dzieci dotkniętych i zagrożonych patologią spotkanie z Mikołajem, wigilię, widowisko teatralne itp. W roku 2009 przygotowano powyższe spotkanie z paczkami świątecznymi dla 507 dzieci. Pomocą tą objęte są również dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. PCPR współuczestniczy w organizacji wypoczynku letniego dla dzieci zagrożonych patologią.

III. Cele programu

1. Cel główny:

Budowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną

2. Cele szczegółowe:

- a) podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych patologią poprzez rozwój profilaktyki;
- b) zapobieganie kierowaniu dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców do placówek opiekuńczo – wychowawczych poprzez poradnictwo specjalistyczne, pracę socjalną, umieszczenie w rodzinie zastępczej;
- c) rozwój i promocja niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych;
- d) współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami we wspieraniu prawidłowego rozwoju dziecka z rodziny zagrożonej patologią;

- e) pomoc w usamodzielnieniu wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych;
- f) praca socjalna, psychologiczna z rodzinami naturalnymi w celu poprawy więzi rodzinnych i ewentualnego powrotu do rodziny biologicznej;
- g) wspieranie rodzin zastępczych w rozwiązywaniu trudnych problemów wychowawczych, zdrowotnych, emocjonalnych dzieci przebywających w tych rodzinach;
- h) wspieranie rodzin zastępczych poprzez organizowanie warsztatów szkoleniowych, grup wsparcia i wyjazdów integracyjnych
- i) zwiększenie pomocy pieniężnej udzielanej niespokrewnionym rodzinom zastępczym
- j) wnikliwa analiza psychospołeczna kandydatów na rodziny zastępcze oraz profesjonalne przygotowanie do pełnienia tej roli;

IV. Sposób osiągnięcia założonych celów

Ad. „a” - podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych patologią poprzez rozwój profilaktyki

Działania mające na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych patologią poprzez profilaktykę dotyczą współpracy przede wszystkim ze szkołami, dziennymi ośrodkami wsparcia na terenie powiatu ostrołęckiego, a także ośrodkami pomocy społecznej. W ostatnim roku obserwuje się większe zaangażowanie jednostek pomocy społecznej w tym zakresie, powstają wiejskie „mini przedszkola”, zajęcia świetlicowe dla dzieci, spotkania integracyjne itp.

Ad. „b” - zapobieganie kierowaniu dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców do placówek opiekuńczo – wychowawczych poprzez poradnictwo specjalistyczne, pracę socjalną, umieszczenie w rodzinie zastępczej

Na terenie powiatu nie funkcjonują placówki opiekuńczo – wychowawcze wsparcia dziennego prowadzone przez powiat, spowodowane jest to przede wszystkim dużą powierzchnią powiatu. Dlatego też placówki wsparcia dziennego (świetlice, przedszkola, mini przedszkola wiejskie) prowadzone są przez gminy. W roku 2009 na terenie powiatu funkcjonowało 10 dziennych placówek dla dzieci (świetlice, ogniska) finansowane ze

środków programów rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzone przez gminy, Caritas, TPD. Dla osób o szczególnych potrzebach – niepełnosprawnych funkcjonują 3 środowiskowe domy samopomocy (2 gminne, 1 powiatowy) oraz Warsztat Terapii Zajęciowej. W miarę możliwości Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wspiera merytorycznie powyższe działania.

Ad. „c” - rozwój i promocja niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych

W ostatnich latach obserwuje się większe zainteresowanie tworzeniem niespokrewnionych zawodowych rodzin zastępczych, szczególnie wielodzietnych. Brak jest kandydatów na rodziny zawodowe specjalistyczne. W celu pozyskania kandydatów przewiduje się w latach 2010 - 2013r.:

- kontynuację akcji promującej rodzicielstwo zastępcze poprzez rozprowadzanie ulotek, apele poprzez Kościół, media, artykuły w lokalnej prasie, spotkania ze środowiskiem lokalnym rodzin zastępczych;
- szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji niespokrewnionych rodzin zastępczych w tym zawodowych;
- dodatkowe szkolenia w zakresie rozwoju umiejętności opiekuńczo – wychowawczych dla działających już rodzin zastępczych;
- szkolenia warsztatowe dla rodzin zastępczych (opiekunów, dzieci umieszczonych w rodzinach i dzieci własnych);
- spotkania i wyjazdy integracyjne dla rodzin zastępczych;
- zainteresowanie środowiska lokalnego rodzicielstwem zastępczym poprzez stałą, dobrą współpracę samorządu z funkcjonującymi rodzinami zastępczymi i ich wspieraniem w rozwiązywaniu codziennych problemów.

Ad. „d” - współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami we wspieraniu prawidłowego rozwoju dziecka z rodziny zagrożonej patologią

W celu poprawy funkcjonowania dziecka i rodziny zarówno w środowisku naturalnym jak i zastępczym znaczenie ma skoordynowane działanie wszystkich instytucji i organizacji pozarządowych, działających na rzecz dziecka i rodziny. Niezbędna jest ścisła współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej, Ośrodkiem

Adopcyjno – Opiekuńczym, organizacjami PCK, TPD, ZHP, LK itp. W latach 2010 - 2013 przewiduje się m. in.:

- współpracę w zakresie organizacji wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem, patologią;
- wsparcie w organizacji wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin zastępczych i RDDz;
- współorganizację akcji świątecznej „Mikołaj dla ubogich”;
- współpracę z OAO dot. szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze

Ad. „e” - pomoc w usamodzielnieniu wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych

Od 2008r. powiat realizuje projekt „Lepszy Start” w ramach POKL, współfinansowany ze środków EFS, dotyczący m.in. wsparcia w procesie usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych. W latach 2010 – 2013 planowana jest kontynuacja projektu. Od 2010 oprócz wychowanków kontynuujących naukę będą także objęci małoletni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych (w wieku 17 lat). Uczestnicy w ramach projektu będą mieli możliwość ukończenia kursu zawodowego, uczestnictwa w wyjazdowych warsztatach umiejętności społecznych, uzyskania dopłaty do mieszkania, chesnego, otrzymania pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej, stałej pomocy psychologa, doradcy zawodowego. Dzięki realizacji powyższego projektu wychowankowie znacznie lepiej przygotowani są do „wejścia” w dorosłe życie, ukończenia szkoły, podjęcia pracy zarobkowej.

Ad. „f” - praca socjalna, psychologiczna z rodzinami naturalnymi w celu poprawy więzi rodzinnych i ewentualnego powrotu do rodziny biologicznej

W ramach pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego są i będą w ciągu najbliższych lat wspierane rodziny w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy sytuacji (np. pomoc w podjęciu leczenia, znalezienia pracy itp.). W ramach terapii istnieje możliwość nabywania umiejętności prawidłowej komunikacji członków rodziny, rodzice mogą pozyskać wiedzę dotyczącą rozwoju dziecka, podtrzymywania więzi rodzinnych. Nadal będą odbywały się w Poradni Rodzinnej spotkania rodziców biologicznych z dziećmi przebywającymi w rodzinach zastępczych w obecności psychologa, pracownika socjalnego, służące do

poprawy relacji między członkami rodziny, wzmocnienia więzi, ewentualnego powrotu dzieci do środowiska rodzinnego.

Ad. „g” - wspieranie rodzin zastępczych w rozwiązywaniu trudnych problemów wychowawczych, zdrowotnych, emocjonalnych dzieci przebywających w tych rodzinach

Funkcjonujące rodziny zastępcze w codziennej pracy opiekuńczo – wychowawczej napotykają wiele złożonych problemów, których sami często nie są w stanie rozwiązać, dlatego też te rodziny winny mieć zapewniony dostęp do psychologa, pedagoga, prawnika, terapeuty. Zachodzi też potrzeba pomocy rodzicom zastępczym w zakresie rozwiązywania trudnych problemów poprzez umożliwienie konsultacji z psychiatrą dziecięcym.

Ad. „h” - wspieranie rodzin zastępczych poprzez organizowanie warsztatów szkoleniowych, grup wsparcia i wyjazdów integracyjnych

Rodziny zastępcze nabywają w trakcie swojej pracy nowych umiejętności, dowiadują się wiele o rozwoju dzieci porzuconych, ich emocjach i zaburzeniach z tym związanych. Dlatego tak ważne jest umożliwienie im spotkań, dzięki którym będą mieli możliwość wymiany doświadczeń, podzielenia się swoimi problemami z wychowywaniem powierzonych im dzieci, ale także opowiedzenia o sukcesach i satysfakcji związanej z opieką nad potrzebującymi dziećmi. Spotkania takie planowane są w formie warsztatów szkoleniowych, grup wsparcia czy wspólnych integrujących wyjazdów. Wspólne przebywanie rodzin zastępczych, dzieci, daje możliwość tworzenia nowych rozwiązań trudnych sytuacji, wzmacnia rodziny w pełnieniu ich roli, zachęca do dalszej pracy z dziećmi, stanowi również pewnego rodzaju odpoczynek od codziennych obowiązków.

Ad. „i” - zwiększenie pomocy pieniężnej udzielanej niespokrewnionym rodzinom zastępczym

Rodziny zastępcze otrzymują pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie. W przypadku rodzin niespokrewnionych, wymagania stawiane im są dużo wyższe niż w przypadku rodzin spokrewnionych, są też one pod większą presją społeczną, aby dobrze wywiązywać się ze swoich ról. Wynika to z faktu, iż podjęcie się opieki nad obcym dzieckiem wymaga dużo większego poświęcenia i zaangażowania ze strony rodziców zastępczych niż wzięcie w opiekę dziecka z własnej rodziny. Zapewnienie powierzonym dzieciom wszystkiego, czego potrzebują, wiąże się często z dużo większymi kosztami niż te,

które są pokrywane z otrzymywanej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej. Zachodzi potrzeba zmian ustawowych dotyczących pomocy rodzinom zastępczym, która od lat nie ulega zmianie. Wejście przepisu o możliwości zwiększenia pomocy dla dzieci w rodzinach zastępczych, na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie przez samorząd, nie zmieni trudnej sytuacji finansowej rodzin z uwagi na ograniczone możliwości finansowe powiatu. Dlatego zachodzi pilna potrzeba regulacji prawnej, natomiast do chwili wprowadzenia zmian należy wspierać rodziny zastępcze właśnie poprzez zapewnienie im różnego rodzaju warsztatów, spotkań integracyjnych, pomocy w wyposażeniu w sprzęt, meble, itp.

Ad. „j” - wnikliwa analiza psychospołeczna kandydatów na rodziny zastępcze oraz profesjonalne przygotowanie do pełnienia tej roli

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej, po jego traumatycznych przeżyciach, musi stanowić gwarancję na bezpieczne miejsce. Dlatego też niezbędna jest wnikliwa analiza sytuacji kandydatów na rodziny zastępcze. Konieczna jest wzmożona praca socjalna w środowisku, pozyskiwanie informacji o rodzinie ze środowiska lokalnego (sąsiadów, mieszkańców wsi), a także ośrodka pomocy społecznej; wstępne badania psychologiczne rodziny przed podjęciem decyzji o skierowaniu na szkolenie. Następnie profesjonalne szkolenie kandydatów powinno wyłonić i zakwalifikować do pełnienia funkcji rodziny zastępczej tylko te rodziny, które spełniły wszystkie wymogi szkolenia. Prawidłowy wybór kandydatów i ich szkolenie dają możliwość bezpiecznego miejsca dla osieroconego dziecka.

V. Przewidywane źródła finansowania:

- środki własne powiatu;
- środki EFS w ramach POKL;
- środki celowe (pozyskane z MPiPS, Wojewody, Marszałka);
- środki pozyskane przez organizacje pozarządowe.

VI. Zakładane rezultaty

1. Poprawa funkcjonowania rodzin, zmniejszenie liczby środowisk patologicznych, a tym samym zahamowanie wzrostu liczby dzieci pozbawionych opieki i wychowania;
2. Zapewnienie opieki zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodziców naturalnych;

3. Ograniczenie liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych;
4. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji niespokrewnionej rodziny zastępczej;
5. Wsparcie zarówno finansowe jak i psychologiczne, terapeutyczne rodzin zastępczych zapobiegnie ich rezygnacji z tej funkcji, poprawi ich codzienne funkcjonowanie;
6. Wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych będą usamodzielniani do wejścia w samodzielne, dorosłe życie;
7. Koordynacja działań podmiotów funkcjonujących na rzecz dziecka i rodziny efektywniej wesprze zagrożone środowiska rodzinne;
8. Intensywna praca z rodzinami biologicznymi poprawi ich własną sytuację, więzi rodzinne, a także stworzy szansę powrotu dzieci do środowiska naturalnego.